

Hoge investeringskosten remmen opmars automatisch voeren

Voerrobot zet nog niet door

Misschien dat de 'railloze' energiezuinige voerrobot van Lely er nu verandering in gaat brengen, maar voorlopig maakt het automatisch voeren nog geen grote opmars binnen de melkveehouderij. In slechts vijf procent van de nieuwgebouwde stallen draait een voerrobot. Hoewel de investering best rendabel kan zijn, blijkt het fikse prijskaartje voor veel ondernemers toch het belangrijkste struikelblok.

Bezoek een willekeurige open dag in een nieuwgebouwde melkveestal en je hebt 50 procent kans dat je een melkrobot aantreft. Het automatisch melken is volledig ingeburgerd. Bij automatisch voeren ligt dat anders. Aan

het aanbod ligt het niet: er zijn ongeveer acht systemen op de markt en de kinderziektes zijn er zo onderhand wel uit. Toch lopen er nog maar weinig boeren warm voor. Adviesbureau Stalbouw.nl, dat jaarlijks ongeveer honderd nieuwbouwprojecten begeleidt, stelt dat

in slechts 5 procent van de gevallen een automatisch voersysteem wordt aangelegd. Ook andere adviseurs erkennen dat de voerrobot maar mondjesmaat opgang maakt. Zo had Christiaan de Ruijter, projectleider Stallenbouw bij DLV Rundvee West, vorig jaar

maar twee melkveehouders in zijn portefeuille die automatisch gingen voeren, van de 25 nieuwbouwprojecten in Zuid-Holland.

Waar ligt dat aan? „In de eerste plaats aan de hoge investering”, zegt De Ruijter.

„Voordat je de hele trein aan het lopen hebt, ben je 100- tot 150.000 euro verder.

Een nieuwe stal bouwen kost op zich al veel geld; die voerrobot komt er dan nog eens bij. Veel boeren zeggen dan al gauw: 'laat dit nog maar even zitten.' Ook al kan het – in complete stallen met alle diergroepen erin – vaak best uit, voer- en arbeidstechnisch gezien.“

Bij de komst van de automatische voersystemen, ongeveer acht jaar geleden, werd als (verkoop)argument vaak genoemd dat je ermee kunt besparen op de bouwkosten, omdat je kunt volstaan met een smalle voergang. „Maar in de praktijk wordt dat voordeel weer teniet gedaan door de ruimte die je nodig hebt voor de voerkeuken of het loading dock. Reken daar maar gauw 120 tot 150 vierkante meter voor”, volgens de DLV'er. „Bovendien heb je voor voerrobots die aan een railsysteem hangen, vaak een extra stevige staalconstructie of extra kolommen nodig.“

Alles onder één dak

Sommige ondernemers houden bij het bouwen van een nieuwe stal (met een

normale voergang) al rekening met de mogelijke komst van een automatisch voersysteem in de toekomst. De voerkeukenruimte wordt dan eerst gebruikt als opslag voor zaagsel en dergelijke. Het argument van besparen op bouwkosten gaat dan al helemaal niet meer op.

Een tweede belangrijke reden waarom boeren bij het bouwen van een nieuwe melkveestal afzien van automatisch voeren, is dat de oude stal vaak blijft bestaan. Daar komt dan bijvoorbeeld het jongvee in. Om het railsysteem dan uit te breiden met een aftakking naar de oude stal, wordt wel heel begrolijk, volgens De Ruijter. „En als je in de oude stal het jongvee nog op de traditionele manier voert, houd je wel twee systemen op je bedrijf in stand. Alleen voor de koeien wordt het relatief duur en je hebt ook niks meer aan bijvoorbeeld die blokkendoseerwagen voor het vullen van de voerrobot.“ Een automatisch voersysteem komt nu het beste tot zijn recht in een stal waar je alle diergroepen onder één dak hebt.

Eric van den Hengel van Stalbouw.nl ziet daarom wel veel potentie voor automatische voersystemen zonder kraanbanen of rails, zoals bijvoorbeeld Schuitemaker die aan het ontwikkelen is. „Een zelfrijdende voerrobot zou je ook in meerdere stallen kunnen toepassen. Als die op de markt komen, kan het automatisch voeren wel eens een boost krijgen.“ Schuitemaker hoopt dat

de zelfrijdende Innovado-voermengrobot volgend jaar marktrijp is.

Vast aan systeem

Een ander argument dat De Ruijter wel hoort van boeren, is dat ze het gevoel hebben dat ze – eenmaal gekozen voor automatisch voeren – voor altijd vastzitten aan dat systeem. „Als je een voermengwagen koopt en die bevalt niet, dan ruil je hem in, of je verkoopt hem”, schetst de DLV'er. „Of je schakelt desnoods een zzp'er of loonwerker met voermengwagen in om te komen voeren. Maar een automatisch voersysteem ruil je niet zomaar in.“

Gek genoeg geldt voor een automatisch melksysteem hetzelfde, maar op de een of andere manier schijnen boeren daar minder moeite mee te hebben. Dat geldt ook voor het argument: 'wat als de voerrobot kapot gaat? De voergang is zo smal, daar kan ik alleen nog maar met een kruiwagen door.' De Ruijter: „Tja, als de melkrobot het niet doet, zul je ook moeten wachten op de monteur. Dat geldt ook voor een voerrobot. Maar er zijn zelfs boeren die om die reden de voergang toch iets breder laten, voor noodgevallen.“

Arbeidsbesparing

Ondanks deze tegenargumenten is er ook genoeg vóór het automatisch voeren te zeggen, volgens de adviseurs. Vooral ►

Automatisch voeren? Ja!

Een melkveehouder die wel kiest voor automatisch voeren, is Jaap Aantjes (56) uit Vlist. Hij bouwt een nieuwe stal aan de Provincialeweg Oost in Haastrecht.

Aantjes was eerst niet van plan om een voerrobot te installeren, maar ging van lieverlee toch overstap. „De arbeidsbesparing is de grootste plus”, meent hij. „We gaan van 100 naar 250 koeien. Ik boer samen met een compagnon, we doen het dus met twee man en een beetje hulp van de automatisering.” Melkrobots en automatisch voeren dus. Aantjes: „Als je nieuw gaat bouwen, heb je geen brede voergang nodig. Ik heb aan de achterzijde van de stal wel twee spanten extra gezet voor de voerkeuken, maar dat streep je tegen elkaar weg.” Een ander voordeel is volgens Aantjes dat hij met een keer of vijf, zes voeren per dag het koe-verkeer mooi op gang houdt. Wie naar het voerhek wil, moet eerst langs de melkrobot.

Welk automatisch voersysteem erin komt, is nog niet bekend. Aantjes is zich nog aan het oriënteren op een systeem. „Een neef van me krijgt komende zomer een nieuw prototype van Lely, een zelfrijdend karretje dat het voer voor de koeien brengt, zonder railsysteem. Dat lijkt me wel wat.”

Binnenkort komen de koeien in de nieuwe stal. Daarom bouwt hij de voergang net zo breed dat hij er eerst nog met een shoveltje of een blokkenwagentje overheen kan, voordat de keuze voor het definitieve systeem is gemaakt. Vindt hij

het geen heel grote investering? Aantjes: „Tja, anderhalve ton is veel geld, maar als ik een dikke trekker en een voermengwagen moet aanschaffen, ben ik net zoveel kwijt. En dan moet ik het werk nog zelf doen.”

Copyright foto

Discussie over energiebesparing

Lely denkt met haar Vector-voerrobot veehouders over te halen door de forse energiebesparing te benadrukken. Ook GEA Westfalia hanteert deze strategie. In het klantenmagazine InProgress berekent GEA een jaarlijks voordeel van 8.979 euro, vergeleken met een voermengwagen voor 120 koeien. Op het 'Melkveehouders Prikkebord van Nieuwsgrazer' ontspint zich een discussie over de juistheid van de cijfers. Recent nauwkeurig vergelijkend onderzoek is niet bekend. Wel is recent nog door accountantsbureaus benadrukt dat de variatie in totale energiekosten per liter quatum op melkveebedrijven steeds groter wordt en kan oplopen tot enkele centen per liter melk. Bij een omvang van 120 koeien en een productie van 10.000 liter kom je al snel uit op 25.000 euro. Dit bedrag is uiteraard een totaalbedrag voor alle energiekosten, niet alleen van de voermengwagens.

Copyright foto

Video Lely Vector-voerrobot

Bekijk de video over de Lely Vector voerrobot op www.melkvee.nl.

Melkvee.nl

voor de grote bedrijven, vanaf pakweg 120 koeien. Het levert een duidelijke arbeidsbesparing op, want je hoeft niet dagelijks te voeren. Twee keer per week de voerbunkers volrijden volstaat doorgaans. Bovendien kun je dat doen op een moment dat het jou past. De robot brengt automatisch meerdere keren per dag vers voer voor de koeien en je kunt gemakkelijk meerdere rantsoenen voeren voor verschillende groepen. Als je alles vanaf zes maanden onder één dak hebt, is dat helemaal ideaal. Maar ja, dat prijskaartje... Het is relatief gemakkelijk te berekenen of

die investering uit kan, zegt bedrijfsadviseur Hans Scholte van Flynth. Het is wel afhankelijk in hoeverre je de voerefficiëntie ermee kunt verbeteren. Het is dus belangrijk om van tevoren goed te weten hoe het daarmee staat. Is je voerefficiëntie bij traditioneel voeren al hoog, dan zul je met automatisch voeren daarin weinig vooruitgang boeken. Je verdient de investering dan niet zo snel terug dan wanneer je voerefficiëntie laag is en je flink winst weet te behalen met automatisch voeren." De voerefficiëntie is de verhouding tussen het aantal kilo's drogestof dat nodig is voor de productie van 1 liter melk. De

gemiddelde veehouder in Nederland zit net boven de 1.

Scholte rekent het eenvoudig voor. „Als je voerefficiëntie verbetert van 1 naar 1,25, dan scheelt dat 45 cent per koe per dag. Bij een lactatieperiode van 320 dagen is dat 144 euro per koe per jaar. Stel dat je 125.000 euro investeert in een voersysteem en de jaarkosten voor rente, onderhoud en afschrijving liggen op 10 tot 15 procent, dus 12.500 tot 18.750 euro per jaar. Dan kan het dus uit bij respectievelijk meer dan 87 of 130 koeien.“ En al zou je net quitte draaien, dan pak je in elk geval nog de arbeidsbesparing, aldus Scholte. ■

Copyright foto

Automatisch voeren? Nee!

Ook Anne Slob (52) uit Giessenburg heeft net een nieuwe stal gebouwd op een nieuwe locatie. Voor hem géén voerrobot: „In de eerste plaats is het toch een ton extra investeren. En ten tweede is het rijden met de voermengwagen gemakkelijk werk, dat kan een jongen van 16 ook goed doen.“ Slob boert samen met twee boers en een neef. Ze melken 160 koeien, op termijn worden dat er 200. Ze werken al met een voermengwagen – die is tien jaar oud en kan nog wel even mee – waarmee ze graag en veel verschillende bijproducten mengen. „Als je automatisch voert, moet je toch ook die bunkers vullen. En bierbostel gaat dan in de zomerdag toch ook broeien, vrees ik.“ Een paar keer per dag vers voer voor de koeien brengen zou op zich wel mooi zijn, erkent Slob. „Maar voorlopig gaan we gewoon op deze voet door.“ De familie Slob verkaast alle melk zelf. Ze zijn dus druk zat, maar kiezen desondanks niet voor automatisch voeren of melken. „We hebben een 2x14 rapid exit: kun je snel melken, en daarna is 't ook gewoon klaar“, redeneert de veehouder. Ook het voeren met de voermengwagen is een afgebakende taak. „Desnoods zou ik het nog aan vreemd personeel kunnen uitbesteden.“ Maar Slob sluit het automatisch voeren ook niet helemaal uit: „Als het nodig is, kan een dergelijk systeem er later altijd nog in.“